

**Postupně
své štěně
konfrontujte
s nejrůz-
nějšími
zajímavými
podněty**

Co se štěně nenaučí...

Štěňata se velmi rychle naučí omotat si své lidi „kolem prstu“. Stačí srdceryvný pohled, pisklavý hlásek, a páníček a panička jsou rázem celí pryč. Přirozeně je těžké odolat přání neohrabaně roztomilého štěňátka... Kdo by při pohledu na psi dítě vesele dovádějící na koberci pomyslel na nějaké zákazy, pravidla a výchovu?

Ale právě to bychom měli. Výchova psa totiž začíná přesně v okamžiku, kdy vstoupí do našeho života, ani o den později. Rozumí se samo sebou, že musí být přizpůsobena jeho něžnému věku. Určitě by neměla být přehnaně přísná, ani by neměla zahrnovat vojenský dril. Rozhodně však je vhodné vytyčit čtyřnohému členu rodiny určité hranice a důsledně trvat na jejich plnění.

Základní zkušenosti

Ledabylost a bezbřehá tolerance se totiž nevyplácejí. Pokud štěně necháme, aby mu všechno prošlo, nemůžeme očekávat, že se bude jako dospělý pes chovat vzorně a že bude reagovat na každý náš povel. Jednou osvojené zvyklosti a privilegia, jako například odpočinek v páníčkově posteli nebo malý pamísek od stolu, budeme psa, jenž přišel na chuť takovým

„panským způsobům“, jen velmi těžko odvykat. Zkušenosti, jež pes učiní během prvních týdnů života, nezvratně poznamenají celý jeho další vývoj a ovlivní jeho chování v budoucnosti.

Socializace

Základní socializace štěněte je důležitým základem harmonického soužití člověka a psa. Nedostatečně socializovaná nebo nesocializovaná zvířata mívají velké potí-

že se svým začleněním do okolního světa. Mívají sklon chovat se bojácně či agresivně, případně k dalším poruchám chování, protože nebývají schopna správně vyhodnotit, co se děje v jejich okolí.

Pečlivě socializovaný pes se naučil vycházet mírumilovně a otevřeně s cizími lidmi, dětmi i jinými domácími zvířaty. Zpravidla má stabilní nervový systém, pevnou povahu a nenechá se jen tak snadno vyvést z míry. Základy socializace pokládá už chovatel, v jejich upevňování a rozšiřování pak musí pokračovat nový majitel ihned po převzetí štěněte.

Procházka se starším psem je přínosem

Diskuse o vlivu vloh a prostředí

Již dlouhá léta se etologové dohadují o tom, zda je charakter psa více určován jeho genetickými dispozicemi, nebo spíše životním prostředím. Tuto věčnou diskusi se asi nikdy nepodaří jednoznačně uzavřít, pravda bude s největší pravděpodob-

ností někde uprostřed. Jak se charakter psa skutečně rozvine, záleží na mnoha okolnostech. Velký vliv na vývoj štěněte mají podmínky odchovu, životní prostředí, kontakt s chovatelem a přirozeně také vztah k novému majiteli. Socializace a výchova do značné míry rozhodují o tom, zda se z daného psa stane přizpůsobivý člen naší společnosti.

Škola hry

Štěňata se od matky oddělují relativně brzy. Většinou už v osmi týdnech mění majitele a musí se naučit vycházet s novým člověkem. V zásadě to je výhoda, koneckonců od psa očekáváme, že se bez problémů začlení do běžného života lidí. Je jen dobře, když nebude socializován divokou psí smečkou. Ovšem mladý pes nesmí být ošizen o důležité zkušenosti, jež může získat jen při styku s jinými psy. Je proto vhodné začít navštěvovat školku pro štěňata. Školky bývají určeny pro štěňata ve stáří osmi až šestnácti týdnů. Během této doby by se nezkušený psi měli naučit spolu navzájem vycházet a osvojit si chování typické pro daný druh.

Akustické podněty

Nezvyklé zvuky, cizí osoby nebo třeba vlající kusy plastu mohou mladému psa nahánět strach. Proto se psi školky zaměřují na to, aby štěňata přivykla na všechny možné podněty vnějšího světa. Vhodnými předměty na posilování stabilních nervů jsou barevné plastové míče, vlající pásky, gumové pneumatiky a chrastící plechovky. V běžném životě se vyplatí, když pes nereaguje přehnaně vyděšeně na projíždějící vlaky, burácející letadla, troubící auta a vyzvánějící telefony. Čím dříve psa přivykneme na veškeré myslitelné akustické podněty, tím větší bude u dospělého psa schopnost tolerovat je.

Vizuální dojmy

Každá procházka je přímo gejzírem optických podnětů, které mladý pes musí nejprve zpracovat. Cyklisté, jezdci na kolečkových bruslích, maminky s kočárky, stáda ovcí, jezdci na koních a další vzrušující objekty vyvolávají ve štěněti úžas a také nejruznější reakce.

Sebevědomí jedinců mívají sklon k srdnatému pronásledování běžců, nebo alespoň k jejich hlasitému vyštěkávání. Takové chování nedoporučujeme tolerovat: většina lidí se sice směje, když je pronásleduje legrační maličké štěně, ale u dospělého by toto chování už nejspíš posuzovali trochu jinak.

Pes by se měl odmalička učit, že se nesmí rozběhnout za vším, co se kolem něj mihne. Pokud máme co do činění s plemenem

s výrazným loveckým instinktem, nezbyvá nic jiného než psa vodit ven zásadně a pouze na vodítku.

Bojácněji založená štěňata reagují na neznámé vizuální podněty ustrašeně. I z takového chování se může vyvinout problém, pokud se mu nebudeme snažit včas čelit. Méně sebevědomí psi se musí naučit v každé situaci ovládat své nervy. Jinak hrozí nebezpečí, že by v budoucnu mohli začít ze strachu třeba i kousat.

Měli bychom se snažit nalít štěněti sebedůvěru. Krok za krokem, pomalu a postupně, ho budeme seznamovat se zvuky a vjemy, které mu nahánějí strach, a při tom ho uklidňovat. Pokud budeme dostatečně trpěliví a prokážeme pochopení pro svého psa, určitě se nám podaří zvýšit u něj práh dráždivosti.

Využijte socializační fázi!

Nejdůležitější socializační fáze u psa probíhá přibližně od sedmého do dvanáctého týdne věku (mírné individuální od-

Čím více toho štěně zažije, tím otevřenější bude jako dospělý pes

chylky jsou přirozeně možné). Tento čas bychom se měli snažit intenzivně využít, abychom psa dobře připravili na život v moderní společnosti. Zdaleka nestačí se psem jednou nebo dvakrát týdně zajít na cvičišť. Je třeba s ním hravě, ale důsledně cvičit také uvnitř vlastních čtyř stěn a během každodenních procházek (jejichž délka by se měla odvíjet od stavu růstu kostí štěněte).

Výchova

Také výchova je důležitou součástí vytváření osobnosti u psa. Štěně by se mělo co nejdříve naučit, že rozhodující slovo má dvounohý vůdce smečky. Výchova štěněte by měla probíhat důsledně, ale zároveň citlivě

Správné zacházení se psem

Štěně se učí nechat si bez protestů pohlédnout tlamičku

a trpělivě. Mladého psa nesmíme přetěžovat a nelze po něm požadovat tolik jako po dospělém psu. Přesto je nutné vštípit mu zásady dobré výchovy. Nutné je najít zlatou střední cestu...

Hlasitý křik nebo dokonce bití rukou jsou ve štěněcím věku tabu! Když na štěně promluvíme přísným, pevným hlasem nebo mu symbolicky zatřepeme za kůži na hřbetě, dosáhneme podstatně většího úspěchu než hrubými výchovnými metodami. Pamlsky a hlazení jsou naproti tomu prostředky naprosto legitimní a enormně urychlují dosažení prvních výchovných úspěchů.

Základní povely

Jako první by se štěně mělo naučit poslouchat na jméno. Dřepneme si, zavoláme na ně jménem a následným povel „Ke mně!“ ho vyzveme, aby k nám přišlo. Při tom si poklepeme na stehno nebo mu ukážeme malý pamlsek. Jakmile štěně přijde, mohutně ho pochválíme. Také základní povel „Sedni!“ bychom štěně měli naučit co nejdříve. Štěně jemně uchopíme za obojek a rukou mu tlačíme na zadeček. Zároveň zazní povel „Sedni!“ Důležité je štěňátko po podarěném cviku pořádně pochválit. Dalším cvikem v řadě bývá „Lehni!“ Nacvičovat je možno několika způsoby: štěně můžeme jemně uchopit za přední končetiny a pomalu je táhnout dopředu, nebo ho uvést do pozice vsedě a pamlskem ho lákat do lehu. Pokud se pes pokouší vstát, pevně ho přidržíme za obojek a dáváme pozor na to, aby se k pamlsku dostal skutečně až ve chvíli, kdy si lehne.

Má štěně sklon k dominanci?

Základní povel „Pusť!“ je rovněž velmi užitečný a osvojit by si ho mělo už štěně. Právě při tomto cviku rychle zjistíme, zda nás štěně skutečně akceptuje jako vůdce smečky, nebo sní o postupu na hierarchickém žebříčku. Cílem cviku je štěně přinutit, aby kdykoliv na povel pustilo hračku. Pokud se štěně zpěčuje to udělat, podobně jako psi matky ho shora chytíme za čenich, stiskneme mu pysky (samozřejmě s citem), a jakmile mu balonek vypadne, pochválíme ho. Pokud zavřečí nebo se po nás dokonce ožene, máme tu problém s dominancí, jenž rozhodně nesmíme trpět. Štěně verbálně pokáráme a v případě potřeby zatřepeme za kůži na hřbetě, abychom mu ozřejmili, kdo je tady pánem.

Někdy musí zůstat sám

Jen málokterý pes zůstává rád sám. Ale pobyt o samotě lze natrénovat. První tréninkové jednotky by se měly počítat jen

I dřevěná lavička představuje zajímavé místo ke hře

na minuty. Dobu nepřítomnosti zvyšujeme. Při prvních pokusech se vzdálíme jen natolik, abychom psa slyšeli. Jakmile by štěně začalo nahlas vyvádět, zavelíme nahlas a zřetelně „Nesmíš!“ Bylo by ovšem naprosto špatné se v této chvíli ke štěněti vracet, abychom ho odkázali do patřičných mezí. Štěně by se právem domnívalo, že jsme se vrátili na základě jeho protestů, a v budoucnosti by se o to víc snažilo přimět nás podobným způsobem k návratu. Smysl naopak má vrátit se ke štěněti až ve chvíli, kdy se uklidní.

Aby nekousalo...

Psi mají zoubky ostré jako jehličky. Štěněta v prvních týdnech života ještě nemají zábrany, které by jim zabraňovaly v kousnutí. Proto zkoušejí, jak moc mohou kousnout, aby jim to ještě prošlo. Je tedy velmi důležité psu co nejdříve naznačit, kde leží práh naší bolestivosti. Výchova probíhá v první řadě verbálně: jakmile do nás štěně zahryzne zoubky, hlasitě zvoláme „Au!“ a zavýjeme nebo zakňučíme při tom úplně stejně, jako by to udělal jiný pes. Tato metoda může znít poněkud komicky, ale je překvapivě účinná. Nejvíce totiž odpovídá vzájemné komunikaci psů, a štěně jí tedy jasně porozumí. Jakmile štěně hru přezene, měli bychom ji okamžitě přerušit, aby si uvědomilo, že jeho chování není žádoucí.

Vyskakování

Vyskakování je běžný nešvar, který je zvláště nepříjemný, pokud se jedná o velkého psa se zabahněnými tlapkami. Každý novopečený majitel štěněte má od počátku možnost dát psu najevo, že jeho vyskakování považuje za zcela nežádoucí formu chování. Námaha se vyplatí - sebe i své přátele ušetříme špinavých kalhot a mnoha dalších nepříjemností... Většinou pomůže, když se na chvíli bez hnutí zastavíme a radostné výskoky budeme prostě ignorovat. Když se štěně bezmocně posadí, pochválíme ho. Tento způsob chování musíme opakovat několik dnů nebo spíše týdnů, dříve nebo později nás však s největší pravděpodobností dovede k cíli.

Máme to ve svých rukou

Štěněta jsou tvorové, které lze dle libosti formovat. Pes sice má určité znaky typické zrovna pro jeho plemeno a také určitý genetický potenciál; jeho budoucí vývoj je však určován převážně tím, jak proběhne socializace a výchova. Této skutečnosti by si měl být vědom každý majitel psa. Nikdo se nemůže zříkat odpovědností za výchovu!